

การศึกษาองค์ประกอบของพฤติกรรมจากความฉลาดทางอารมณ์และ ความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร

A study of factors of behaviors from emotional quotient and moral
quotient of prathomsuksa 4-6 students,
nong chok district office, bangkok metropolis

ทีรณา พลอยสวัสดิ์ไชย¹ สุวิมล ทิรกานันท์² กมลทิพย์ ศรีหาเสข³

Teerana Ploisawaschai¹ Suwimon Tirakanant² Kamontip Srihaset³

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาการประเมินและการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Student (M.Ed.) Educational Evaluation and Research

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

Corresponding author, E-mail: beeteerana@hotmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Lecturer, Ph.D. Associate Professor, Department of Educational Research and Evaluation,

Faculty of Education, Ramkhamkhang University Email: suw_tir@yahoo.com

³อาจารย์ ดร. ภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Lecturer, Ph.D., Department of Educational Research and Evaluation,

Faculty of Education, Ramkhamkhang University Email: ksrihaset@gmail.com

Received: May 1, 2019; Revised: August 16, 2019; Accepted: August 29, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาองค์ประกอบของพฤติกรรม จากความฉลาดทางอารมณ์และ
ความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัด
กรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 5,524 คน จาก
37 โรงเรียน สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2561 กลุ่มตัวอย่างได้จากการ
สุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) จำนวน 400 ตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วย
แบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis--EFA) ในการ
วิเคราะห์ข้อมูล สกัดองค์ประกอบด้วยเทคนิคแกนสำคัญ PC (Principal Component Analysis--PC)
และใช้การหมุนแกนแบบออร์ทogonal (orthogonal rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (varimax method)

ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบพฤติกรรมจากความฉลาดทางอารมณ์ และความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 19 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การเรียกร้องความสนใจ, การควบคุมอารมณ์, ความเมตตา กรุณา, การคิดอย่างมีเหตุผล, การรบกวนชั้นเรียน, ความมีระเบียบวินัย, การขาดความมั่นใจตนเอง, ความมีสัมมาคารวะ, ความมีจิตสาธารณะ, การให้อภัย, การเข้าร่วมกิจกรรม, การรับผิดชอบตนเอง, การเข้าสังคม, การให้อภัยตนเอง, ความซื่อสัตย์, ความรอบคอบ, ความสุภาพ, การรักษาสัญญา และการเอาตัวรอด ทั้ง 19 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 59.057

คำสำคัญ: พฤติกรรม ความฉลาดทางอารมณ์ ความฉลาดทางจริยธรรม

Abstract

This research was aimed to study factors of behaviors from emotional quotient and moral quotient of Prathomsuksa 4-6 students, Nong Chok District Office, Bangkok Metropolis. The population in this research study was 5,524 Prathomsuksa 4-6 students in 37 schools in the academic year 2561 B.E. from Nong Chok District Office, Bangkok Metropolis. The sampling group based on a multi-stage random sampling method consisted of 400 students. The data were collected using a questionnaire. The statistical method of exploratory factory analysis (EFA) was used for the analysis of the data collected in conjunction with principal component analysis (PC) applying orthogonal rotation through the varimax method.

Findings showed that there were nineteen factors of behaviors from emotional quotient and moral quotient of Prathomsuksa 4-6 students, Nong Chok District Office, Bangkok Metropolis. These factors were attention seeking, emotional control, kindness, reasonable thinking, classroom disruption, discipline, lack of confidence, respect, public mind, forgiveness, activity participation, self-responsibility, socializing, self-forgiveness, honesty, prudence, gentleness, keeping promise and extricableness. These nineteen factors were found to be explanatory of variance at 59.057 percent.

Keywords: Behaviors, Emotional Quotient, Moral Quotient

บทนำ

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ประเด็นปัญหาสำคัญหนึ่ง คือความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรมของเยาวชนและคนในสังคม อาทิ การให้คุณค่าและค่านิยมกับความสนุกสนานและความฟุ้งเฟ้อ การละเลยเรื่องระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบต่อความเคารพเกรงใจต่อผู้อื่นกว่า ตัดการสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวผ่านทางสังคมออนไลน์ ติดเกมส์อินเทอร์เน็ตและมีการใช้ภาษาไทยที่ไม่เหมาะสม

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสื่อทางสังคมมีภาพของการใช้ความรุนแรงและความไม่เหมาะสมทางเพศ ซึ่งขาดการกำกับควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรม และปัญหาดังครรณในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น การปล่อยปละละเลยให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในแหล่งชุมชนและเข้าไปในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา รวมทั้งปัญหาคนไทยเข้าสู่วงจรการเล่นการพนันมากขึ้น เช่น การเล่นหวย การเล่นพนันฟุตบอล อนันตชัย ศรีโคตร (2549, น. 109) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถของบุคคลในการนำไปสู่การเป็นคนดี มีคุณค่า มีความสุข ที่จะนำไปสู่ความสามารถในการแก้ไขปัญหาความเครียดในจิตใจ เพราะอารมณ์หรือความรู้สึกเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมทางกาย วาจา โดยการใช้สติปัญญาควบคุมการแสดงออกถึงความรู้สึกออกมาในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งเชื่อมโยงกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ โตดหนู (2558, น. 26) ได้สรุปไว้ว่า ความฉลาดทางจริยธรรม หมายถึง ระดับความสามารถของบุคคล ในการควบคุมความประพฤติของตนเอง ในการเรียนรู้ และปฏิบัติตน ให้อยู่ในกรอบของความดีงาม สามารถตระหนักได้ว่า สิ่งใดเป็นสิ่งที่ดี และสิ่งใดเป็นสิ่งที่ไม่ดี หมายความว่า คนที่มีบุคลิกภาพดีย่อมแสดงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ ส่วนคนที่บุคลิกภาพไม่ดี ย่อมแสดงพฤติกรรมไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ จิตวิทยาการเรียนรู้จะช่วยให้ครูเข้าใจเด็กและการแก้ไขบุคลิกภาพก็คือ การแก้ไขพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก อันเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึก นึกคิด อารมณ์ นิสัยใจคอ ความสนใจ ฯลฯ อันเป็นผลรวมของบุคลิกภาพซึ่งการแสดงออกที่สังเกตเห็นได้นั้น สามารถแก้ไขได้ง่ายกว่า (สมพร สุทัศน์ย์, 2547, น. 12)

พฤติกรรมของเด็กมีหลากหลาย ทั้งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เป็นพฤติกรรมดี เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่เป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น สุขุมล เกษมสุข (2548, น. 13-14) ได้กล่าวว่าช่วงวัยเด็กบุคคลควรได้รับการหล่อหลอม และปลูกฝังจริยธรรมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเด็กวัยประถมศึกษาซึ่งเป็นเด็กวัยเรียนที่สามารถอ่านออก เขียนได้ดีแล้ว มีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวางพอสมควรมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ดี เป็นวัยเรียนรู้ที่มีความเชื่อฟังครูและพร้อมที่จะรับการอบรมสั่งสอนของครูและผู้ใหญ่ได้ดีทั้งที่บ้านและโรงเรียน เด็กวัยประถมศึกษาจึงมีความเหมาะสมมากที่จะได้รับการปลูกฝังจริยธรรมและพัฒนาจิตใจ เพื่อให้มีสภาพจิตใจที่แข็งแกร่ง มีภูมิคุ้มกันตั้งแต่เด็ก สามารถป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นเมื่อเป็นวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาองค์ประกอบของพฤติกรรม จากความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มประชากรเป็นนักเรียนจากสำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบของพฤติกรรม จากความฉลาดทางอารมณ์ และความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยพื้นที่ดังกล่าวมี

นักเรียนเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก อีกทั้งเป็นเขตที่มีความหลากหลายทางศาสนา คือในชุมชนมี โรงเรียนวัด โรงเรียนสุเหร่า โรงเรียนคริสต์ และโรงเรียนจีน อยู่ในเขตนี้ จึงเป็นเขตที่มีลักษณะพิเศษเหมาะกับการเก็บข้อมูล เพื่อหาค่าประกอบพฤติกรรมของเด็ก

กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความฉลาดทางอารมณ์ (emotional quotient) หรือเรียกโดยทั่วไปว่า อีคิว (EQ) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะเอาชนะกับความกดดันทางด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลในการจัดการกับอารมณ์ของตนเองให้เหมาะสม รู้ว่าควรแสดงพฤติกรรมเช่นไร และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จนประสบความสำเร็จในการเรียน ความสำเร็จในอาชีพ ตลอดจนประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ ดี เก่ง และ สุข (กรมสุขภาพจิต, 2546)

ความฉลาดทางจริยธรรม (moral quotient) หรือความฉลาดในการทำความดี หรือเรียกโดยทั่วไปว่า เอ็มคิว (MQ) หมายถึง ระดับความสามารถของบุคคลในการควบคุมความประพฤติของตนเอง สามารถแยกแยะถูกผิดตามหลักการสากลได้ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา และการให้อภัย (ศิริลักษณ์ โดดหนู, 2558)

วิธีดำเนินการวิจัย

กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2561 จำนวน 37 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 5,524 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จากการเปิดตาราง YAMANE ของ Yamane, Taro (1967) กำหนดให้ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 375 ตัวอย่าง แต่ในการเก็บข้อมูลจริงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง ได้ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.0482 และกลุ่มตัวอย่างได้โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) โดยแบ่งตามขนาดโรงเรียน 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก (ไม่เกิน 400 คน) ขนาดกลาง (ไม่เกิน 800 คน) และขนาดใหญ่ (801 คนขึ้นไป) แล้วจัดสรรกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (proportional allocation) จากนั้นสุ่มโรงเรียนแต่ละขนาด และเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนักเรียน
2. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการของพฤติกรรมนักเรียน จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจัดทำแผนการเขียนข้อคำถาม เพื่อให้ครอบคลุมตามลักษณะที่ต้องการศึกษา
3. เขียนข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ

4. นำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความครอบคลุมตามนิยามของตัวแปร ความเหมาะสมของภาษา พร้อมวิพากษ์ปรับแก้ข้อคำถาม และจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถาม

5. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องและความครอบคลุมของแบบสอบถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พร้อมปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ และจึงเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาและตรวจสอบอีกครั้ง

6. นำเครื่องมือการวิจัยที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ของสำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานครที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (item total correlation) ในข้อคำถามรายข้อและคัดเลือกข้อคำถามเพื่อใช้เป็นข้อคำถามจริง

7. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของเครื่องมือการวิจัย โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (สุวิมล ติรภานนท์, 2551, น. 175-176) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .882

8. จัดพิมพ์เครื่องมือการวิจัย เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยเป็นแบบสอบถามพฤติกรรม จำนวน 66 ข้อ

ข้อความเชิงบวก ข้อที่ 1 – 44 กำหนดให้มีคะแนน ดังนี้

ปฏิบัติประจำ	เท่ากับ	2
ปฏิบัติบางครั้ง	เท่ากับ	1
ไม่เคยปฏิบัติ	เท่ากับ	0

ข้อความเชิงลบ ข้อที่ 45 – 66 การให้คะแนนจะตรงข้ามกับข้อความเชิงบวก

สำหรับเกณฑ์ในการปฏิบัติ เป็นดังนี้

ปฏิบัติประจำ	หมายถึง	ปฏิบัติทุกครั้งเมื่อมีโอกาส
ปฏิบัติบางครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติบางครั้งเมื่อมีโอกาส
ไม่เคยปฏิบัติ	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติเลย

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด นำมาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลแล้วผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ และร้อยละ ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis--EFA) เพื่อหาจำนวนองค์ประกอบพฤติกรรมนักเรียน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2.1 การทดสอบความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ เพื่อดูความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในภาพรวมด้วยวิธี KMO and bartlett's Test

2.2 การสกัดองค์ประกอบ (factor extraction) ด้วยเทคนิคแกนสำคัญ PC (Principal Component Analysis--PC)

2.3 การหมุนแกน (rotation) จะใช้วิธีการหมุนแกนแบบออร์ทอกอนอล (orthogonal rotation) โดยวิธีแวนิแม็กซ์ (varimax method)

2.4 เกณฑ์ในการนับจำนวนองค์ประกอบที่สกัดได้ จะนับองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (eigenvalue) มากกว่า 1 ขึ้นไปเท่านั้น และร้อยละความแปรปรวนสะสมไม่ต่ำกว่า 60% (Hair et al., 2014, p. 107)

2.5 เกณฑ์ในการคัดเลือกตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป เพราะจะพบนัยสำคัญทางสถิติเมื่อใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 350 ขึ้นไป (Hair, et al., 2014, p. 115)

2.6 การตั้งชื่อองค์ประกอบ โดยการตั้งชื่อใหม่ให้มีความหมายหรือเนื้อหาครอบคลุมทุกตัวแปรที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.25 และนักเรียนหญิงจำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.75 กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.25 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75

การวิเคราะห์องค์ประกอบของพฤติกรรม จากความฉลาดทางอารมณ์ และความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียน พบว่าความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ในภาพรวมด้วย KMO and Bartlett's Test พบว่า ค่า MSA ตามวิธี Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) มีค่าเท่ากับ .851 ซึ่งมากกว่า .5 และผลการทดสอบด้วย Bartlett's Test พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ α เท่ากับ .000 แสดงว่าข้อมูลจากตัวแปรชุดนี้มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ

การสกัดองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบมีค่าไอเกนมากกว่า 1 อยู่ 19 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบทั้ง 19 อธิบายความแปรปรวนที่เกิดขึ้นได้ ร้อยละ 59.057

การหมุนแกน ด้วยวิธี varimax เพื่อแบ่งแยกองค์ประกอบให้ชัดเจนขึ้น และแปลความหมายองค์ประกอบได้ง่ายขึ้น ให้ชื่อแต่ละองค์ประกอบดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 ให้ชื่อว่า “การเรียกร้องความสนใจ” มีค่าไอเกน เท่ากับ 8.326 มีตัวแปรจำนวน 4 ตัวแปร คือ

	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V52	นักเรียนจะยกมือในชั่วโมงเรียนเพื่อเรียกร้องความสนใจ	0.773
V51	นักเรียนอยากได้ของเพื่อนมาเป็นของตนเอง	0.706
V50	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจเมื่อครูชื่นชมเพื่อน	0.644
V53	นักเรียนชอบทำพฤติกรรมแปลก ๆ เพื่อให้เพื่อนสนใจ	0.641

องค์ประกอบที่ 2 ให้ชื่อว่า “การควบคุมอารมณ์” มีค่าไอเกน เท่ากับ 7.541 มีตัวแปร จำนวน 7 ตัวแปร คือ

	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V61	เมื่อนักเรียนรู้สึกไม่พอใจเพื่อน นักเรียนจะไม่บอกเพื่อน แต่จะเก็บมาคิดและแค้นใจ	0.687
V56	นักเรียนจะรู้สึกโกรธทันที เมื่อผู้อื่นทำผิดกับตนเอง เช่น เมื่อเพื่อน หยิบของนักเรียนไปโดยไม่บอก	0.650
V54	เมื่อเกิดอาการไม่พอใจ นักเรียนจะแสดงอารมณ์ ให้คนอื่นเห็นอย่างชัดเจน	0.580
V57	นักเรียนแสดงอารมณ์แม้ถูกขัดใจเพียงเล็กน้อยเท่านั้น	0.572
V58	นักเรียนจะโต้เถียงหรือพูดจาถ้อยเถียงเพื่อนเมื่อไม่พอใจ	0.568
V60	นักเรียนรู้สึกโกรธเมื่อไม่ได้ตั้งใจหรือไม่เป็นอย่างที่หวัง	0.553
V55	เมื่อถูกขัดใจ นักเรียนจะรู้สึกโกรธจนแสดงอาการ ที่ไม่เหมาะสม เช่น ขว้างปาสิ่งของทุบตีตนเองหรือผู้อื่น	0.540

องค์ประกอบที่ 3 ให้ชื่อว่า “ความเมตตากรุณา” มีค่าไอเกน เท่ากับ 2.171 มีตัวแปร จำนวน 6 ตัวแปร คือ

	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V27	เมื่อเห็นเพื่อนเสียใจร้องไห้ นักเรียนเข้าไปปลอบใจ หรือให้ความช่วยเหลือ	0.671
V26	นักเรียนตักเตือนเพื่อนเมื่อเห็นเพื่อนกำลังจะทำความผิด	0.633
V31	นักเรียนลุกจากที่นั่งเพื่อให้ คนท้อง ผู้สูงอายุหรือผู้พิการนั่ง	0.586
V22	นักเรียนช่วยเหลือครูเมื่อมีโอกาส เช่น ช่วยถือสมุด	0.549
V14	เมื่อนักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ นักเรียนจะสรุป ความรู้นั้นเพื่อบันทึกไว้หรือเพื่อเล่าถ่ายทอดให้ผู้อื่นฟัง	0.438
V13	นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ หรือสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ	0.376

องค์ประกอบที่ 4 ให้ชื่อว่า “การคิดอย่างมีเหตุผล” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.781 มีตัวแปร จำนวน 8 ตัวแปร คือ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V37 นักเรียนคิดพิจารณาเรื่องราวหรือปัญหาจากหลาย ๆ มุมมอง	0.590
V34 เมื่อทำกิจกรรมใด ๆ เสร็จสิ้น นักเรียนจะตรวจสอบความถูกต้องและความเรียบร้อยอีกครั้ง	0.543
V16 นักเรียนคิดถึงประโยชน์ใช้สอยก่อนเลือกซื้อสิ่งของ เครื่องใช้	0.532
V32 นักเรียนแบ่งปันสิ่งของหรือทรัพย์สินให้กับผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ	0.486
V33 นักเรียนเข้าร่วมทำงานกลุ่มอย่างตั้งใจ	0.441
V40 เมื่อต้องทำงานกลุ่มแล้วความคิดเห็นไม่ตรงกัน นักเรียนจะใช้วิธีการทำตามเสียงข้างมาก	0.392
V28 นักเรียนช่วยสอนเนื้อหาบทเรียนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนไม่เข้าใจ	0.345
V38 นักเรียนรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง เช่น ส่งการบ้านทันตามกำหนด อ่านหนังสือเตรียมสอบโดยไม่ต้องมีใครสั่ง	0.323

องค์ประกอบที่ 5 ให้ชื่อว่า “การรบกวนชั้นเรียน” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.740 มีตัวแปร จำนวน 6 ตัวแปร คือ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V47 นักเรียนชอบแกล้งเพื่อนให้ได้รับความเจ็บปวด เช่น ดึงผม เขกหัวเพื่อน	0.677
V48 นักเรียนตั้งใจใช้คำพูดเพื่อทำให้เพื่อนเกิดความรู้สึกโกรธหรือเสียใจ	0.636
V46 ในขณะที่เพื่อนกำลังทำงาน นักเรียนจะรบกวนเพื่อนเพื่อให้เสียสมาธิ เช่น ขวนเพื่อนคุย หรือเล่น	0.570
V45 นักเรียนทำเสียงรบกวนในห้องเรียน เช่น กดปากกา เคาะโต๊ะ ด้วยมือ เท้า หรือสิ่งของ	0.566
V49 นักเรียนใช้คำพูดหยาบคายกับผู้อื่น	0.411
V59 นักเรียนจะทุบตีชกต่อยเมื่อโกรธเพื่อน	0.377

องค์ประกอบที่ 6 ให้ชื่อว่า “ความมีระเบียบวินัย” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.520 มีตัวแปร จำนวน 5 ตัวแปร คือ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V08 นักเรียนปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวัน เช่น ทำการบ้านให้เสร็จตามเวลา หรือเข้านอนก่อนสามทุ่ม	0.687

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V09 นักเรียนปฏิบัติตามกฎและข้อบังคับของโรงเรียน เช่น การแต่งกาย ทรงผม การตัดเล็บสั้น	0.676
V19 นักเรียนพยายามทำการบ้านให้เสร็จ	0.475
V11 นักเรียนตั้งใจฟังเมื่อครูสอน	0.472
V01 นักเรียนร้องเพลงชาติในขณะยืนตรงเคารพธงชาติ	0.334

องค์ประกอบที่ 7 ให้ชื่อว่า “การขาดความมั่นใจในตนเอง” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.520 มีตัวแปร จำนวน 3 ตัวแปร คือ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V66 นักเรียนหวาดระแวงไม่กล้าพูดต่อหน้าผู้อื่น	0.718
V64 นักเรียนนั่งเหม่อลอย มองไปที่อื่น หรือนั่งก้มหน้าเฉย ๆ โดยไม่ได้ยินเสียงคนรอบข้าง	0.621
V65 นักเรียนจะนั่งก้มหน้าและไม่สบตาเมื่อคนอื่นเข้ามาคุยด้วย	0.579

องค์ประกอบที่ 8 ให้ชื่อว่า “ความมีสัมมาคารวะ” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.456 มีตัวแปร จำนวน 5 ตัวแปร คือ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V23 นักเรียนแสดงกิริยาเคารพนอบน้อมผู้ใหญ่ เช่น ยกมือไหว้สวัสดี	0.651
V21 นักเรียนตอบแทนบุญคุณผู้ปกครองเมื่อมีโอกาส เช่น ช่วยเหลืองานบ้าน เตรียมน้ำมาให้ดื่ม	0.460
V24 นักเรียนใช้วาจาที่สุภาพอย่างเหมาะสมกับผู้ใหญ่ เช่น พูดกับผู้ใหญ่ต้องลงท้าย ”ครับ, ค่ะ”	0.414
V03 นักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีด้วยความตั้งใจ	0.412
V11 นักเรียนตั้งใจฟังเมื่อครูสอน	0.374

องค์ประกอบที่ 9 ให้ชื่อว่า “ความมีจิตสาธารณะ” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.389 มีตัวแปร จำนวน 3 ตัวแปร คือ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V44 นักเรียนร่วมกวาดโรงเรียนหรือทำความสะอาดชุมชน	0.647
V43 นักเรียนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น เก็บขยะที่ตกบนพื้นไปทิ้งถังขยะ ไม่เด็ดกิ่งไม้หรือใบหญ้า งดใช้ถุงพลาสติกที่ไม่จำเป็น	0.522
V42 นักเรียนช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	0.354

องค์ประกอบที่ 10 ให้ชื่อว่า “การให้อภัย” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.336 มีตัวแปรจำนวน 3 ตัวแปร คือ

	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V39	นักเรียนจะยอมรับผิดเมื่อทำความผิด	0.639
V41	นักเรียนจะยอมให้เพื่อนทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นต่อ งานกลุ่ม	0.465
V30	นักเรียนจะยกโทษให้กับคนที่ทำไม่ดีกับตนเอง	0.310

องค์ประกอบที่ 11 ให้ชื่อว่า “การเข้าร่วมกิจกรรม” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.249 มีตัวแปรจำนวน 2 ตัวแปร คือ

	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V12	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่โรงเรียนจัดขึ้น	0.673
V20	นักเรียนสืบสานวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณี จากพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือเล่นการละเล่นของไทย เช่น หมากเก็บ มอญซ่อนผ้า เล่นซ่อนหา	0.550

องค์ประกอบที่ 12 ให้ชื่อว่า “การรับผิดชอบตนเอง” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.227 มีตัวแปรจำนวน 3 ตัวแปร คือ

	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V17	นักเรียนจะเก็บรักษาดูแลทรัพย์สินของตนเองเป็นอย่างดี	0.729
V15	นักเรียนใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด	0.502
V10	นักเรียนทำตามกฎระเบียบของสังคม เช่น ข้ามถนนบนทาง ม้าลายหรือสะพานลอย, เดินบนทางเท้า, ทิ้งขยะลงถังขยะ, เข้า แถวในการรับบริการ, จัดตารางเรียน, เตรียมเครื่องใช้ของ ตนเอง, การตรงต่อเวลา	0.407

องค์ประกอบที่ 13 ให้ชื่อว่า “การเข้าสังคม” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.194 มีตัวแปรจำนวน 3 ตัวแปร คือ

	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V63	นักเรียนไม่หิวเรากับเพื่อน เมื่อมีเรื่องตลกขบขัน	0.628
V62	นักเรียนไม่ชอบพูดคุ้ยหรือเล่นกันเพื่อน	0.604
V36	นักเรียนชี้แจงความเห็นส่วนตัวโดยไม่บังคับผู้อื่นให้ต้องเชื่อหรือ ปฏิบัติตาม	0.380

องค์ประกอบที่ 14 ให้ชื่อว่า “การให้อภัยตนเอง” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.170 มีตัวแปรจำนวน 2 ตัวแปร คือ

	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V29	นักเรียนไม่เอาข้อผิดพลาดในอดีตมาต่อว่าตัวเอง	0.745
V02	นักเรียนประกอบพิธีทางศาสนาของตน เช่น เวียนเทียน ละหมาด	0.639

องค์ประกอบที่ 15 ให้ชื่อว่า “ความซื่อสัตย์” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.133 มีตัวแปรจำนวน 2 ตัวแปร คือ

	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V07	เมื่อนักเรียนเก็บของมีค่าได้ นักเรียนจะนำส่งคืนเจ้าของหรือนำส่งคุณครูเพื่อตามหาเจ้าของต่อไป	0.745
V04	นักเรียนปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง เช่น เมื่อแม่ค้า ทอนเงินให้เกิน นักเรียนจะคืนเงินที่เกินมาให้แม่ค้า	0.686

องค์ประกอบที่ 16 ให้ชื่อว่า “ความรอบคอบ” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.085 มีตัวแปรจำนวน 1 ตัวแปร คือ

	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V35	เมื่อจะข้ามถนน นักเรียนจะมองซ้ายขวาและมองซ้ายอีกครั้ง เพื่อดูให้แน่ใจว่าไม่มีรถขับผ่านแล้วจึงเดินข้ามไป	0.790

องค์ประกอบที่ 17 ให้ชื่อว่า “ความสุภาพ” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.077 มีตัวแปรจำนวน 1 ตัวแปร คือ

	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V25	นักเรียนสามารถเลือกใช้ภาษาไทยในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น เมื่อทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย นักเรียนจะกล่าวคำว่า “ขอโทษ” เมื่อได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน นักเรียนจะกล่าวคำว่า “ขอบคุณ”	0.684

องค์ประกอบที่ 18 ให้ชื่อว่า “การรักษาสัญญา” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.056 มีตัวแปรจำนวน 2 ตัวแปร คือ

	ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
V06	นักเรียนไม่เคยผิดคำพูดที่ได้สัญญาไว้	0.706
V18	นักเรียนตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น จะมาโรงเรียน ตั้งแต่เช้าในวันที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เวรประจำวัน	0.491

องค์ประกอบที่ 19 ให้ชื่อว่า “การเอาตัวรอด” มีค่าไอเกน เท่ากับ 1.008 มีตัวแปรจำนวน 1 ตัวแปร คือ

ตัวแปร		น้ำหนักองค์ประกอบ
V05	นักเรียนไม่พูดโกหก เพื่อเอาตัวรอด	0.798

อภิปรายผล

การวิเคราะห์องค์ประกอบของพฤติกรรม จากความฉลาดทางอารมณ์ และความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ 19 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การเรียกร้องความสนใจ การควบคุมอารมณ์ ความเมตตา กรุณา การคิดอย่างมีเหตุผล การรบกวนชั้นเรียน ความมีระเบียบวินัย การขาดความมั่นใจในตนเอง ความมีสัมมาคารวะ ความมีจิตสาธารณะ การให้อภัย การเข้าร่วมกิจกรรม การรับผิดชอบตนเอง การเข้าสังคม การให้อภัยตนเอง ความซื่อสัตย์ ความรอบคอบ ความสุภาพ การรักษาสัญญา และการเอาตัวรอด ทั้ง 19 องค์ประกอบ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 59.057 ดังนั้นงานวิจัยในครั้งนี้ยังไม่สามารถอธิบายองค์ประกอบของพฤติกรรมจากความฉลาดทางอารมณ์ และความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานครได้เพียงพอ ทั้งนี้เพราะ มีองค์ประกอบของพฤติกรรมเป็นจำนวนมาก พิชรินทร์ เพลินทรัพย์ และประสงค์ พรหมเครือ (2560, น. 15-29) กล่าวว่า ยังมีงานวิจัยเชิงประจักษ์ยืนยันความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์และตัวแปรจิตวิทยาอื่น ๆ ไม่มากพอ อย่างไรก็ตาม จากการวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนสูงคือ

องค์ประกอบที่ 1 การเรียกร้องความสนใจ มีค่าไอเกน เท่ากับ 8.326

องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมอารมณ์ มีค่าไอเกน เท่ากับ 7.541

องค์ประกอบที่ 3 ความเมตตา กรุณา มีค่าไอเกน เท่ากับ 2.171

ส่วนองค์ประกอบที่ 4-19 มีค่าไอเกนไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีค่าไอเกนอยู่ระหว่าง 1.008 ถึง 1.781

เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมี 400 ตัวอย่าง ซึ่งเมื่อพิจารณาจาก Hair, Black, Babin, and Anderson (2014, p. 100) ได้กล่าวถึงขนาดของกลุ่มตัวอย่างว่า หากจะถามเรื่องขนาดของกลุ่มตัวอย่าง นักวิจัยจะไม่วิเคราะห์ตัวแปรกับกลุ่มตัวอย่างที่น้อยกว่า 50 คน ถ้าให้กลุ่มตัวอย่างควรอยู่ที่ 100 หรือมากกว่า ตามหลักการทั่วไปค่าต่ำสุดคือ ให้มีตัวอย่าง 5 เท่าของตัวแปรที่วิเคราะห์ ถ้าจะให้ได้รับการยอมรับมากกว่านั้น ให้กลุ่มตัวอย่างอยู่ที่ 10:1 แม้ว่านักวิจัยบางท่านเสนอให้ใช้กลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 20 คนต่อหนึ่งตัวแปร อย่างไรก็ตามเราต้องจำไว้ว่า ถ้ามีตัวแปร 30 ตัว ก็ต้องหาค่า correlation มากถึง 435 คู่ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 อาจพบว่า correlation จำนวน 20 คู่ มีนัยสำคัญในการวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ นักวิจัยควรพยายามทำให้ได้จำนวนตัวอย่างต่อหนึ่งตัวแปรให้ได้มากที่สุด เพื่อลดการมีนัยสำคัญโดยบังเอิญ จะเห็นได้ว่า จำนวนข้อมูลอาจไม่เพียงพอกับการวิเคราะห์องค์ประกอบก็เป็นไปได้

อภิปรายผล

การเรียกร้องความสนใจ นักเรียนชอบทำพฤติกรรมแปลก ๆ เพื่อให้เพื่อนสนใจ โดยผดุง อารยะวิญญู (2542, น. 23-24) ได้อธิบายลักษณะทางจิตวิทยาของเด็กเกรงที่มีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากเด็กปกติ หนึ่งในนั้นคือการชอบการลงโทษ ชอบทำตามใจตนเอง บางคนชอบความเจ็บปวด การถูกลงโทษเป็นทางหนึ่งที่จะเรียกร้องความสนใจจากคนอื่นได้ และ Janzent (Janzent, อ้างถึงใน ศรีเรือนแก้วกังวล, 2545, น. 299-304) ได้กำหนดลักษณะทางสังคมจิตวิทยาและพฤติกรรมที่ปรากฏในเด็กไว้ 9 แบบ โดยการทำเรื่องตลก ล้อเพื่อนเพื่อเรียกร้องความสนใจหรือเพื่อสร้างมิตรภาพ จัดเป็นลักษณะของความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการคบหาสมาคมกับผู้ใหญ่กว่า หรือเด็กกว่า หรือเพื่อนร่วมรุ่น รู้สึกมีความสุขที่ได้คบหาสมาคม แต่ก็ไม่ใช้การติดพันที่มากเกินไป และวิชา มหาคุณและคณะ (วิชา มหาคุณและคณะ, อ้างถึงใน อธิภา เกษประดิษฐ์, 2544, น. 15-18) กล่าวว่าบุคลิกภาพและการปรับตัว เป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนโดยบุคลิกภาพของผู้กระทำผิดเพศชายมีลักษณะไม่กระตือรือร้น ชอบสบาย ความคิดคับแคบ เรียกร้องความสนใจ มุทะลุ และไม่อดทน สำหรับผู้กระทำผิดหญิงพบว่า มีการเฉื่อยชา ไม่รับผิดชอบ ไม่มีวินัย ไม่อดทนเปลี่ยนแปลงง่าย มักปกป้องตนเอง มักโกหก หลอกลวง ใจแคบ ชอบเรียกร้องความสนใจ และมีความคิดตื้น ไร้เหตุผล ในด้านการปรับตัว พบว่าส่วนใหญ่ไม่ยืดหยุ่น ปฏิเสธปัญหา เก็บกด และมีปัญหาด้านอารมณ์ ซึ่งเชื่อมโยงกับความคิดเห็นของ ดิงค์เมเยอร์ และแมคเคย์ (Dinkmeyer and McKay, อ้างถึงใน วิภา เจริญสมัย, 2540, น. 45-48) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันว่าเด็กที่แสดงพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจเพราะมีความเชื่อผิด ๆ ว่าถ้าแสดงพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจจะทำให้ผู้อื่นสนใจได้มากขึ้น ถึงแม้พฤติกรรมที่แสดงนั้นจะเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้อื่นก็ตาม ดังนั้น ในบางครั้งจึงยอมถูกว่ากล่าวหรือลงโทษ เพียงเพื่อให้ตนรู้สึกว่ายังได้รับความสนใจ ดีกว่าถูกเพิกเฉย หรือไม่ได้รับความสนใจจากผู้อื่น ซึ่งถ้าการทำพฤติกรรมนั้น ทำให้เด็กได้รับความสนใจตลอดเวลาและเป็นที่พอใจของเด็กแล้ว เด็กจะเกิดการเรียนรู้ และจะหมกมุ่นอยู่กับการหาวิธีที่จะทำอะไรแผลง ๆ เพื่อให้เป็นที่สะดุดตาของผู้อื่นอยู่เสมอและพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลไปยังพฤติกรรมการควบคุมอารมณ์

การควบคุมอารมณ์ กรมสุขภาพจิต (2546, น. 2-3) ได้กล่าวถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ที่อยู่ในด้านดี คือ รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง, ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้ และแสดงออกอย่างเหมาะสม โดยประสิทธิ์ ทองอุ่น (2542, น. 23-31) กล่าวว่าอารมณ์ คือสภาพจิตใจที่หวนไหว บั่นป่วน หรือตื่นเต้น เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้น และสิ่งเร้าเดียวกันทำให้บุคคลแต่ละคนเกิดอารมณ์ต่างกันได้ แม้กระทั่งบุคคลเดียวกัน ในสภาวะที่ต่างกันได้รับสิ่งเร้าเดียวกันก็เกิดอารมณ์ต่างกันได้ เมื่อเกิดอารมณ์แล้ว ก็จะคงสภาพอยู่ในช่วงระยะเวลาสั้นบ้างยาวบ้าง ทั้ง ๆ ที่สิ่งเร้าได้หายไปแล้ว อารมณ์ที่คงอยู่นาน ๆ เรียกว่าอารมณ์ค้าง เมื่อเกิดอารมณ์มักจะสังเกตได้ง่ายจากการแสดงออกทางใบหน้า โดยอารมณ์ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) มีความสุข คือ ความรัก และความสนุกสนานร่าเริง (2) มีความทุกข์ คือ ความกลัว ความวิตกกังวล ความโกรธ และความเศร้า และสมพร สุทัศน์ย์ (2547, น. 51-85) ได้แบ่งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กด้านอารมณ์ คือ (1) เด็กเจ้าอารมณ์หรือ

โมโหร้าย เด็กจะแสดงอารมณ์ออกมา เพราะควบคุมไม่ได้ อารมณ์อาจจะแสดงออกในรูปของโมโหร้าย ลงมือลงเท้า ทำลายข้าวของ ร่างกายของตนเองและผู้อื่น บางครั้งจะแสดงอารมณ์แม้ถูกขัดใจเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (2) เด็กที่โมโหุนเียวง่าย มักเป็นเด็กที่ควบคุมอารมณ์ไม่ได้เช่นกัน มักมีความกลัวและกังวลใจรวมอยู่ด้วย เป็นคนที่อารมณ์ไม่คงเส้นคงวา บางครั้งอารมณ์รุนแรงมากจนพูดอะไรไม่ยั้งคิดมองโลกในแง่ร้าย (3) เด็กที่แยกตัวและถอยหนี ชอบแยกตัวไปเล่นคนเดียวเจ้าอารมณ์ ชอบทำร้ายตนเองและยังกล่าวหาว่า พฤติกรรมที่พัฒนาไปตามวัยนั้น นับได้ว่าเป็นพฤติกรรมปกติ แต่พฤติกรรมบางอย่างเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานปกติ จนกลายเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ พฤติกรรมดังกล่าวควรได้รับการแก้ไข นุชจรี สรรพศรี (2545, น. 8-11) แนะนำว่า อารมณ์โกรธ ถ้าแสดงออกอย่างรุนแรงจะทำให้เกิดผลเสียทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้ไม่สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้ และมีวิธีการหลาย ๆ วิธีที่จะควบคุมอารมณ์ซึ่งแตกต่างกันออกไป บุคคลแต่ละคนก็อาจจะใช้วิธีการที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นการเลือกใช้วิธีการควบคุมอารมณ์ก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละบุคคล

ความเมตตากรุณา จากงานวิจัยของวิไลพรรณ อาจารย์วัฒนา (2558, น. 86) พบว่าความเมตตากรุณา หมายถึง ความเห็นอกเห็นใจพร้อมที่จะช่วยเหลือและให้อภัยผู้อื่นเสมอ ซึ่งเชื่อมโยงกับงานวิจัยของนิรุตต์ ดำริ (2552) ที่ศึกษาเรื่องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านวังบูรพา อำเภอน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่พบว่า ความเมตตากรุณาถือเป็นคุณธรรมจริยธรรมหนึ่งในแปดด้านของนักเรียน

ความมีจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดให้มีชั่วโมงในการบำเพ็ญจิตสาธารณะ โดยนวรินทร์ ตาก้อนทอง (2557, น. 33-45) กล่าวว่า การปลูกฝังจิตสาธารณะนั้นควรทำการปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรม วัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม เมื่อเติบโตขึ้นจะทำให้สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจและวัฒนธรรม อันจะส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุขกายสบายใจ ตลอดจนเป็นบุคลากรที่ดี ที่เหมาะสม ของครอบครัว สังคม และประเทศชาติสืบเนื่องต่อไป วิธีการที่ใช้ในการปลูกฝังจิตสาธารณะที่สำคัญ คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางปัญญา โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา ดังนั้น การใช้วิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางปัญญาที่เหมาะสม จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะได้ และยังมีส่วนทำให้การมีจิตสาธารณะนั้น มีความคงทนและเป็นจิตสำนึกที่คงอยู่ภายในตัวบุคคลเมื่อเติบโตขึ้นต่อไปในภายภาคหน้า

การให้อภัยตนเอง ซึ่งมีความน่าสนใจ โดยปิยนุช ชมภูภาศ (2560, น. 1-14) กล่าวว่าความเมตตากรุณาต่อตนเอง คือแนวคิดที่เป็นส่วนหนึ่งของจิตวิทยาเชิงบวก ที่ถูกพัฒนามาจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา นั่นคือ ความเมตตา การหยาบเย็นความใจดีให้กับตนเองแทนที่จะตำหนิ ตีเถียนหรือตัดสินตนเอง สามารถใช้ในกลุ่มผู้ที่มีความเศร้าหรือมีความวิตกกังวลสูงและในกลุ่มบุคคลทั่วไปได้ เป็นประโยชน์ในด้านการพัฒนาจิตใจในผู้ป่วยจิตเวชและผู้ที่มักตำหนิตนให้เกิดความเมตตากรุณาต่อตนเองขึ้น

นอกจากนี้ สวพร มากคุณ ดลดาว ปุณณานนท์ และเพ็ญภา กุลนาคล (2561, น. 54-67) เสนอแนะว่า การให้อภัยผู้อื่นก็สำคัญในสังคม และการได้รับคำปรึกษาสามารถช่วยให้นักเรียนให้อภัยสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

1. ผลจากการศึกษาทำให้ทราบองค์ประกอบของพฤติกรรมจากความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 19 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่เด่นชัดคือ การเรียกร้องความสนใจ การควบคุมอารมณ์ และความเมตตา กรุณา และต้องศึกษาเป็นรายบุคคลในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน

2. สามารถใช้เป็นแนวทางให้ทางโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และคณะครูได้ทราบข้อมูล เพื่อพิจารณาประกอบการวางแผนจัดโครงการ กิจกรรมหรือวางแผนการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาองค์ประกอบพฤติกรรมในประชากรกลุ่มอื่น เช่น นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) หรือโรงเรียนเอกชน เพื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบที่ได้

2. ควรพัฒนาแบบวัดพฤติกรรมและตัวชี้วัดพฤติกรรม สำหรับผู้เรียนในวัยอื่น เช่น มัธยมศึกษา

3. เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อย ในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมนักเรียน เพื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบที่เกิดขึ้นว่า แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร และสามารถอธิบายองค์ประกอบของพฤติกรรมได้มากเท่าใด

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2546). *อีคิว: ความฉลาดทางอารมณ์*. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต.
- ธีรภา เกษประดิษฐ์. (2544). *ปัญหาพฤติกรรมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน*
- 4 ภาค. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวรินทร์ ตาก่อนทอง. (2557). จิตสาธารณะ: คุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 31(89), 33-45.
- นิรุตต์ ดำริ. (2552). *ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านวังบูรพา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดมโนรมย์* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นุชจรี สรรพศรี. (2545). *พฤติกรรมควบคุมอารมณ์: กรณีศึกษาบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประสิทธิ์ ทองอุ่น. (2542). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ: เจริญเทพ เอ็ดดูเคชั่น.
- ปิยนุช ชมภูากศ. (2560). ความเมตตา กรุณาต่อตนเอง. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 34(95), 1-14.

- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). *เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แว่นแก้ว.
- พัชรินทร์ เฟลีนทรัพย์ และประสงค์ พรหมเครือ. (2560). การพัฒนาแบบทดสอบเชาว์อารมณ์. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 34(95), 15-29.
- วิภา เจียรสมัย. (2540). *การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพเรียวร้องความสนใจสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2545). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริลักษณ์ โตหนู. (2558). *ความฉลาดทางจริยธรรม แรงจูงใจภายใน มิตรภาพ และการเรียนรู้แบบกำกับตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมพร สุทัศน์ย์. (2547). *จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวพร มากคุณ, ดลดาว ปุณณานนท์ และเพ็ญภา กลุณภาดล. (2561). ผลการปรึกษากลุ่มทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อการให้อภัยของนักเรียนอาชีวศึกษา. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 35(98), 54-67.
- สุขุมล เกษมสุข. (2548). *การปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็ก*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิมล ติรกานนท์. (2551). *การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันตชัย ศรีโคตร. (2549). *ชีวิตนี้ใช่ว่าจะมีดีแค่อย่างเดียว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มาย แบ็งค็อก.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. (2014). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). Essex: Pearson Education Limited.